

Nærings- og fiskeridepartementet

Vår dato: 12.03.2019
Deres dato:
Vår referanse:
Deres referanse:

Høring – Utredning av insentiver for kommersialisering av forskningsresultater i universitets- og høyskolesektoren

NHO viser til høringsbrev av 29. januar 2019 med høringsfrist 12. mars 2019.

Spørsmålet om hvordan vi skal få til mer kommersialisering av offentlig finansiert forskning er et viktig spørsmål, og temaet vil få større aktualitet framover, som følge av at det stadig strengere krav til effektiv bruk av offentlige midler og jobb- og verdiskaping. Næringsutvikling og kommersialisering er helt sentralt for å sikre samfunnsnyttan av forskningen, og vi viser til rapportens henvisning til Produktivitetskommissjonens første rapport (NOU 2015: 1), og understreker Kommissjonens budskap om at vi framover bør legge vekt på å øke den samfunnsøkonomiske avkastningen fra offentlig finansiert forskning, der målsetningen er å få mer verdiskaping ut av offentlig finansiert forskning.

Insentivordninger for forskere og UH-institusjoner

I spørsmålet om hvordan insentivordningen skal innrettes og hvordan fordelingsnøkkelens kal være med tanke på hvor mye som tilfaller den enkelte forsker, ønsker NHO å peke på noen prinsipielle forhold som vi mener må vektlegges.

NHO vil framheve samfunnets interesse som et viktig retningsangivende prinsipp for innretningen av insentivsystemet. Forskning som er offentlig finansiert eies av samfunnet, og er ikke forskernes personlige eiendel som sådan. Det er derfor viktig at insentivsystemet står i tråd med det som oppfattes som rimelig, sett fra samfunnets side.

Samtidig er det også rimelig og nødvendig at noe av inntektene må tilfalle forskerne. Vi merker oss at rapporten viser til at forskerne motiveres av inntekter fra kommersialisering, men at motivasjonen like gjerne ligger i å få finansiering til forskningsprosjekter som å få penger til egen lomme. NHO ser at sistnevnte kan være et godt insentiv, der inntektene både går til ny/videre forskning, samtidig som forskningen og inntektsstrukturen blir mindre personavhengig. NHO mener imidlertid at det må være opp til institusjonsledelsen å avgjøre hvordan inntektene skal fordeles, uten at det etableres nasjonale reguleringer.

Generelt bør målsetningen være å finne en innretning av insentivsystemet som bidrar til at vi klarer å optimalisere utnyttelsen av kommersialiseringspotensialet som ligger i forskningsprosjekter. Med dette som utgangspunkt, synes NHO at det er vanskelig å konkret si hvordan fordelingsnøkkelens bør være i tildelingen av økonomiske insentiver mellom institusjonene, forskningsgruppene og enkeltforskere – basert på det som framkommer i rapporten. NHO støtter imidlertid forslaget om at kommersialisering som tema må få en sentral plass i utviklingssamtalene mellom UH-institusjonene og eierdepartementet. Dersom man ikke

oppnår ønsket effekt av dette, bør det vurderes om det skal innføres kommersialiseringsmål som BOA-indikator.

Må fange opp prosjektene med vekst- og markedspotensial

Når staten kanaliserer penger via det næringsrettede virkemiddelapparatet, er det ikke bare et mål å stimulere til at nye prosesser, produkter og tjenester utvikles. Det er også et mål at de nye prosessene og produktene skal føre til økt konkurransekraft og kommersialisering.

FORNY2020 er en viktig ordning som bidrar til å få fram forskningsprosjekter med kommersielt potensial. Den største delen av FORNY-midlene er verifiseringsmidler som kanaliseres via TTOene, og i praksis bidrar derfor programmet til å sile ut prosjekter som antas å ha størst mulig kommersialiseringspotensial. NHO er imidlertid redd for at FORNY prioriteres i for liten grad, og vil bl.a. vise til at av den totale bevilgningen til Forskningsrådet på rundt 10 mrd. kr, går kun ca. 250 mill. kr til FORNY2020. Faren er at nåløyet for å vinne konkurransen om FORNY-midler blir så trangt at mange prosjekter med stort potensial faller utenfor, noe som også pekes på i Nifus rapport om kommersialisering av forskning (Spilling et.al. 2015). En for svak prioritering av FORNY kan også medføre at størrelsen på tildelingene til enkelte prosjekter blir for små til å ha reell virkning.

NHO mener at FORNY2020 bør prioriteres sterkere enn i dag, ved at en større andel av Forskningsrådets midler går til dette programmet, samtidig som verifiseringsmidler og metoden som anvendes også knyttes tettere opp til øvrige av forskningsrådets programmer. Hensikten med en slik dreining er at en større andel av midlene konsentreres om de antatt beste prosjektene, at flere prosjekter med lovende forskningsresultater kan føres nærmere markedet, og tildelingene til de utvalgte prosjekt kan bli større.

Teknologioverføringskontorene

Menon-rapporten beskriver flere utfordringer ved TTOenes aktivitet, og det tegnes et bilde av at at TTOene på mange måter dras mellom å hverken være en ren markedsaktør eller fullt ut tilhørende universitetene. Samtidig viser rapporten at det er relativt stor variasjon i TTOenes aktivitet, med tanke på hvor kommersielt rettet de er.

Jf. det vi peker på i teksten ovenfor, mener NHO at FORNY2020 er et viktig virkemiddel, og at TTOenes verifiseringsoppgaver har en viktig funksjon. Skal vi legge til rette for utvikling og framtidig verdiskaping, må det samtidig gjøres noe for å styrke kommersialiseringen av forskning. I den sammenheng er det relevant å stille spørsmål ved hvilken rolle forskerne skal ha og hvilken rolle TTOene skal ha i arbeidet med å føre prosjektene fram mot og over i markedet.

Når det kommer til forskernes rolle, er vårt inntrykk at forskere som regel ikke ønsker å innta en gründerrolle hvor de følger prosjektene helt ut i markedet. Samtidig må vi ta med oss i betraktningen at det stadig er flere forskere som inntar en slik rolle. Ser vi på TTOene, har disse trolig en viktig rolle i å innta eierskap i spinout-selskapene, i lys av at mange av prosjektene som verifiseres av TTOene er umodne, og i mangel av engleinvestorer og venture-kapital, er dette prosjekter det ellers kan være vanskelig å finne eiere og kapital til.

Gitt variasjonen som finnes, både med tanke på i hvilken grad forskerne følger prosjektene ut i markedet, og med tanke på TTOenes aktivitet, mener NHO at det er viktig at systemet er fleksibelt. NHO mener samtidig at man bør være varsom med å sette en absolutt grense for hvor stort eierskap TTOene kan ha, slik rapporten foreslår. Her er det flere forhold som bør veies opp

mot hverandre. I noen tilfeller kan det være en ulempe å sette grensen for TTOenes eierskap for lavt, da dette kan gi en lav motivasjon for TTOene til å utvikle prosjektene fram til markedet. I andre tilfeller vil en høy eierandel kunne føre til at TTOene selger seg ut for sent, det kan svekke insentivene for å finne andre aktører og finansieringskilder som vil ta over prosjektene, og tar TTOene for stor plass på eiersiden, kan prosjektene også framstå som mindre attraktive for andre.

Vennlig hilsen
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON
Avdeling kompetanse og innovasjon

Souja Lovise Berg

For Rune Foshaug
Avdelingsdirektør

